



OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 13:00 uur d.d. 21-04-2020 – 13:00 uur d.d. 22-04-2020

(IenW) | Met input van VWS, RIVM, J&V, BZ, FIN, BZK, IenW, OCW, SZW, EZK, LNV en Defensie

10.2e

NB: de ringen staan onderaan

Samenvatting

- In de media veel reacties van verschillende brancheorganisaties naar aanleiding van de verlenging van de maatregelen. Er heerst overwegend teleurstelling. Wel is er begrip voor de beslissing van het kabinet.
- Enkele media proberen te focussen op het positieve: "eerste stap op lange weg na lockdown", maar de waarschuwingen en de dramatiek is nooit ver weg: Nederland moet zich opmaken voor een lange periode waarin het leven is beteugeld – "het virus is niet alleen levensbedreigend, maar in veel gevallen ook levensbepalend. Alle vanzelfsprekendheden zijn weggeslagen", aldus NRC.
- Het OMT krijgt in toenemende mate kritiek: hebben ze voldoende oog voor de gevolgen voor de samenleving, voldoende oog wat er buiten het virus gebeurt? FD tikt op dat het OMT zelf ook aangeeft dat het zich ongemakkelijk begint te voelen bij de rol die het van het Kabinet 'opgedrongen krijgt'.
- Het onderwijsveld is over het algemeen positief over de gisteren aangekondigde maatregel om basisscholen na de meivakantie weer deels te openen, hoewel er nog wel wat (praktische) vragen zijn.
- De kinderopvangbranche is eveneens positief en juicht het besluit dat de opvang weer helemaal open mag toe. De branche is alleen niet blij met het kabinetsbesluit om basisschoolkinderen in eerste instantie maar de helft van de dagen naar school te laten gaan en vraagt daarom om een landelijke, eenduidige regeling.
- Ondernemers reageren met begrip, maar vooral teleurstelling op de persconferentie. Men mist in het verhaal van Rutte aandacht voor de economische gevolgen en nieuwe steunmaatregelen. De horecasector werd niet genoemd en is ronduit boos op het kabinet. Ondernemersorganisaties noemen het 'zuur' dat er met de door branches opgestelde protocollen voor de 1,5-metersamenleving niets is gedaan.
- Stakeholders in de zorg reageren overwegend teleurgesteld en kritisch. Het Nationaal Ouderen Fonds en seniorenorganisatie KBO-PCOB: "deze maatregelen zijn een klap in het gezicht van ouderen die al weken wachten op bezoek van dierbaren". Ook De Landelijke Organisatie Cliëntenraden en Ouderenbond ANBO geven aan teleurgesteld te zijn dat de bezoekersregeling voor verpleeghuizen niet wordt versoepelend. LOC had gehoopt op maatwerk in de verpleeghuizen. De ANBO geeft aan het besluit wel te begrijpen en zegt dat er eerst voldoende beschermingsmiddelen moeten zijn voor zorgmedewerkers. Binnen de gehandicaptensector neemt de kritiek toe - men voelt zich onvoldoende gezien.
- Ook in de sportwereld wisselende reacties op het kabinetsbesluit. De KNVB en algemeen directeur van NOC*NSF zijn 'blij' dat kinderen weer georganiseerd kunnen sporten. Eredivisieclubs PSV, Ajax en Feyenoord reageren eensgezind; ze betreuren het stilleggen van de competitie, maar zien de noodzaak ervan in. De amateursportclubs vrezen een sombere toekomst.
- Kritiek op de app houdt aan. Media schrijven dat die er 'gewoon gaat komen', ondanks de vele kritiek. In een reconstructie van Volkskrant citeert de krant hoogleraar internetveiligheid Michel van Eeten, die de aanpak 'dapper' vond, maar: "Het idee dat je in een paar weken een app in elkaar kunt stampen, is waanzin."
- Kranten schrijven op basis van informatie van BZ over de gecorrigeerde aantallen aanmeldingen bij het meldpunt BBB. Op social media wordt BZ weinig genoemd. Er zijn enkele dankbetuigingen voor de hulp bij de terugkeer naar Nederland en er wordt gevraagd wanneer de repatriëring vanuit Marokko plaatsvindt.
- Op het gebied van IenW niet echt groot nieuws: het ministerie heeft op 29 april een gesprek met de EC over de coronavoucher, voorzitter Peters van de ov-sector blijft erop hameren dat het ov in april en mei alleen toegankelijk moet blijven voor strikt noodzakelijke reizen en hoopte de mobiliteitssector tevergeefs op hervatting van een deel van de rijopleiding.

Karakterisering berichtgeving

- Uiteraard veel aandacht voor de persconferentie (7,8 miljoen kijkers). In de media wordt het (gedeeltelijk) opengaan van de scholen en kinderopvang als belangrijkste maatregel genoemd. Tevens zijn er veel reacties van brancheorganisaties van ondernemers (Koninklijke Horeca Nederland).
- Trouw en de Volkskrant openen voorzichtig positief met "eerste stap op lange weg na lockdown". Telegraaf kopt met "streep door de zomer" en stelt: "klein stapje, grote pijn". FD, NRC en AD focussen op premier Rutte met titels als "worstelende Rutte ervaart groeiend ongeduld over lockdown"; en "zucht van Rutte".
- NOS meldt dat de verwachtingen al een tijdje werden getemperd. Maar na de persconferentie van vanavond werd benadrukt; we zitten nog wel een tijd vast aan deze maatregelen. De quote van Rutte "voorzichtigheid nu is beter dan spijt achteraf" wordt door veel media overgenomen.
- In het hoofdcommentaar schrijft FD: "Scholen en kinderopvang gaan na de meivakantie weer open. Dat ze van het kabinet al niet dicht hadden hoeven maakt van deze 'versoepeling' van het coronaregime een dubbelzinnig signaal."
- AD stelt dat Nederland vooral nadrukkelijk om zich heen kijkt in Europa, met name naar Scandinavië. Wat doet de heropening van crèches in Noorwegen? Wat zijn de effecten in Denemarken, waar een deel van de scholen al heropend zijn? Door 'af te kijken' in het buitenland, kunnen scholen bij ons weer open.
- Veel media schrijven tot slot dat tandartsen en mondhygiënist 'weer open mogen' (terwijl die niet dicht hoefden).
- In de afgelopen 24 uur verschenen er in traditionele nieuwsbronnen ca. 10 artikelen waarin BZ of de consulaire dienstverlening werd genoemd. Op social media ruim 100 berichten waarin BZ is getagd. Slechts een kleine minderheid daarvan heeft betrekking op de coronacrisis en/of de repatriëring van Nederlanders. Het aantal vragen op onze webcarekanalen neemt af.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

Slachtoffers

- De website Worldometer.info meldt dat er wereldwijd momenteel meer dan 2,5 miljoen mensen met het coronavirus besmet zijn geraakt. Worldometer registreerde 171.747 sterfgevallen en 659.106 genezingen.
- Koos van den Berg, oud-Kamerlid namens de SGP, is gisteravond op 77-jarige leeftijd overleden

Schade

- Uit een rondgang van BNR blijkt dat patiënten bij wie de behandeling is uitgesteld, kunnen worden opgezadeld met extra kosten. Door het uitstel zouden patiënten twee keer hun eigen risico betalen.
- Inkomstenverlies, door het stopzetten van het betaald voetbal, kan voor het nieuwe seizoen oplopen tot 50 procent. Zo schat sportmarketeer Bob van Oosterhout in.
- De Vereniging van Evenementenmakers (VREM) vreest voor het verdwijnen van zo'n 48.000 banen en een geschat omzetverlies van 3,5 miljard euro
- Ondernemersorganisaties in Amsterdam waarschuwen in een brandbrief aan de gemeente voor het verdwijnen van bijna 50.000 banen in de hoofdstad.
- In de branche voor zakelijke evenementen wordt gevreesd voor een faillissementengolf. Volgens een peiling door EventBranche.nl verloren de meeste bedrijven afgelopen weken 75 tot 100 procent van hun omzet.

Scenario's

- De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) probeert een einde te maken aan de berichten dat het coronavirus is ontwikkeld in een Chinees laboratorium. De WHO en virologen wereldwijd denken dat het meest waarschijnlijke scenario is dat een ander diersoort in het spel was die als tussengastheer fungeerde.
- Zonder extra maatregelen gaan er duizenden banen verloren in de recreatiesector. Dat zegt Geert Dijks van de brancheorganisatie Hiswa Recron.
- Onder meer in de landbouw dreigen vanwege de coronacrisis tekorten te ontstaan aan buitenlandse arbeidskrachten uit landen als Polen, Bulgarije en Roemenië. Daarvoor waarschuwen economen van ABN AMRO in een nieuw rapport.

- Gemeenten dreigen vanwege de coronacrisis flink te moeten bezuinigen op voorzieningen zoals buurtwerk, culturele instellingen, bibliotheken en zwembaden. Daarvoor waarschuwt accountancy- en adviesbureau BDO op basis van onderzoek naar de financiële gezondheid van lokale overheden.

Informatiebehoefte

Zorg

- Actiz, de branchevereniging voor instellingen in de ouderenzorg, eist duidelijkheid van het kabinet en het RIVM over het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen voor het zorgpersoneel. De organisatie heeft het over aanhoudend gebrek aan perspectief en noemt dat gevaarlijk en verbijsterend.
- De Rode Kruis Hulplijn is bereikbaar via één van de speciale WhatsApp-nummers: 06-48158053 (Turks) of 06-48158055 (Marokkaans-Arabisch en Berbers). Daar kan men een (gesproken) bericht achterlaten. Een Rode Kruis-vrijwilliger belt dan in de eigen taal terug.
- Artsen en onderzoekers van het UMC Utrecht en het Radboudumc gaan onderzoeken of het vaccin tegen tuberculose ook bescherming biedt tegen het coronavirus. Het zou het immuunsysteem triggeren en zo virusinfecties proberen buiten de deur te houden. Het is dus een andere werkzaamheid dan met het vaccin wat puur en alleen voor het coronavirus ontwikkeld zal worden.
- De daling van het aantal coronapatiënten op de IC's zet door. Ernst Kuipers (voorzitter Landelijk Netwerk Acute Zorg): "Dit is de al lang verwachte snelle daling waar we op hopen". Ook is het aantal niet-coronapatiënten op de intensive care toegenomen. Echter blijft de druk op de IC's hoog.
- Uit een rondgang van Trouw blijkt dat het wegvallen van fysieke afspraken en van dagbesteding en behandeling in de geestelijke gezondheidszorg een deel van de psychiatrisch patiënten verder in een crisis brengt. Patiëntenorganisatie Mind geeft aan dat er vorige week een lichte toename in het aantal opnames in de acute psychiatrie was en de politie kreeg meer meldingen rond suicide.
- Nieuwsuur geeft aan dat experts stellen dat Nederland achter de feiten aanloopt met het contactonderzoek. Uit een rondgang blijkt dat de GGD's het contactonderzoek verschillend uitvoeren. Arnald Bosman (expert contactonderzoek) geeft aan het ontbreekt aan opschaling, werkinstructies en protocollen.
- Uit onderzoek van het Columbia VA Health Care System blijkt dat het oude malariamedicijn (welke hydroxuchloroquine bevat) niet blijkt te helpen, maar juist meer dodelijke slachtoffers oplevert.

Onderwijs

- Onderwijsbonden vragen zich af waarom 11 mei als harde datum geldt.
- Op sociale media tal van vragen n.a.v. het heropenen van scholen: waarom wordt het RIVM-onderzoek niet afgewacht; wanneer gaan MBO's, HBO's en universiteiten weer open; waarom blijven vo-scholen niet gewoon dicht; wat gebeurt er met de zomervakantie; mogen ouders met kinderen tot 12 jaar kiezen tussen naar school of thuis houden; wat is de stavaza m.b.t. het leerlingenvervoer voor het speciaal onderwijs en gelden de maatregelen dat ouders binnen vitale beroepen wel opvang krijgen nog?

Internationaal

- Nederland heeft tot dusver meer dan 5.300 Nederlandse reizigers kunnen repatriëren vanuit het buitenland, schrijft de Volkskrant op basis van informatie van BZ.
- In de afgelopen 24 uur enkele tientallen vragen op de webcarekanalen van BZ:
 - In Marokko gestrande Nederlanders vragen wanneer zij worden gerepatrieerd.
 - Enkele vragen over de termijn waarop de reisadviezen weer worden aangepast. De vraagstellers hebben een zomervakantie geboekt en willen weten of ze moeten annuleren, en of ze in dat geval recht hebben op restitutie.

Spoor/OV

- De voorzitter van branchevereniging OV-NL blijft erop hameren dat het ov in april en mei alleen toegankelijk moet blijven voor strikt noodzakelijke reizen.
- Reizigersvereniging Rover pleit voor landelijke OV-afspraken.

Economie

- Verschillende ondernemers- en brancheorganisaties pleiten voor aanvullende steunpakketten nu de maatregelen verlengd worden. Behalve maatregelen om ondernemers langer te steunen, moet het kabinet ook zelf investeringen naar voren halen, door geld vrij te maken voor woningbouw, infrastructuur en technologie.
- Het consumentenvertrouwen is in april ingestort. Het vertrouwen is volgens het CBS gedaald naar min 22. In maart kwam het consumentenvertrouwen nog uit op min 2. Het is de grootste daling in een maand ooit.
- Koninklijke Horeca Nederland (KHN) is 'boos' en teleurgesteld over de verlenging van de maatregelen. De KHN-directeur (KHN) hekelt het gebrek aan duidelijkheid. "Ik denk dat de hele Nederlandse horecabranche voor de tv zat met de vraag of er extra financiële maatregelen genomen zouden worden, maar de economische schade is helemaal niet aan bod gekomen."
- De kappersbranche is eveneens teleurgesteld en heeft ook behoefte aan duidelijkheid: waarom tandartsen wel open en kappers (met beschermingsmaatregelen) niet; waarom zijn/gaan kapperszaken in Denemarken, Oostenrijk en Duitsland wel open en in Nederland niet?

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Zorg

- Zorgverzekeraars Nederland meldt dat verzekeraars in de zorg vanaf 1 mei ziekenhuizen een voorschot geven zodat zij ook in deze crisistijd kunnen voldoen aan hun betalingsverplichtingen. Deze regeling blijft van kracht zolang dat nodig is.

Nederlanders in het buitenland

- De 8.000 zijn voornamelijk mensen die al dan niet tijdelijk in het buitenland wonen maar nu toch ook hulp zoeken bij het terugkeren naar Nederland.
- Voor de komende week staan nog drie vluchten gepland: één vanaf de Canarische Eilanden, één uit Turkije en één zogenoemde 'sweeper flight'. Daarmee worden met meerdere tussenlandingen mensen uit verschillende gebieden worden opgehaald.
- Minister Blok raadt alle landen in het Koninkrijk aan waakzaam te zijn voor wat betreft aanbiedingen voor medische hulp. Sint-Maarten heeft een aanbod van China gekregen voor de levering van medische apparatuur voor de strijd tegen het coronavirus en overweegt ook technische medische bijstand te vragen aan Cuba. Blok komt later deze week terug op de hulpverzoeken (RD).
- Een Nederlands stel in Marokko zegt de adviezen van BZ te volgen en te blijven op de veilige plek waar ze zitten. Het stel zag eerder af van een mogelijk vertrek per boot o.a. vanwege het risico van besmetting aan boord van de ferry.

Wonen en bouwen

- Huiseigenaren krijgen ruimte om maximaal 9% van het hypotheekbedrag aan achterstand op te lopen met behoud van de Nationale Hypotheek Garantie.

Economie en bedrijfsleven

- Ondernemers in Nederland staan klaar om hun kantoren voorzichtig weer te gaan openen. Daarmee loopt Nederland duidelijk voor op omliggende landen als Duitsland, België en Frankrijk. Kantoorinrichters zien ook een toenemende vraag naar kuchschermen, stoplichten en bewegwijzering.
- Brouwerijen en pandeigenaren schieten cafés en restaurants in Breda te hulp om de coronacrisis door te komen. Als eerste grote gemeente in Nederland hebben de drie partijen afgesproken om de huur in de maanden april en mei door drieën te delen.

Havens/Maritiem

- Zeilevenement Sail Amsterdam gaat niet door, volgende editie pas in 2025

Defensie

- Defensie bracht dinsdag een twintigtal pallets met extra voedselpakketten naar wijkbewoners in Amsterdam-Zuidoost die door de coronacrisis in acute nood zijn gekomen.
- Maandag zijn er 27 militaire verpleegkundigen en verzorgenden aan de slag gegaan in elf verpleeghuizen in Amsterdam en Amstelveen.

Kwetsbare groepen

- Het parkeerterrein van het stadion van ADO Den Haag wordt ingericht als een coronazorglocatie voor dak- en thuislozen uit de stad.

Afvalverwerking

- Afvalsector ongerust: steeds vaker mondkapjes tussen oud papier

Betekenisgeving

Reacties op aanpak Nederlandse overheid

- Een analyse van NRC Next noemt dat het “advies van het kabinet onzekerheid ademt” en noemt het “opvallend” dat de beslissing om scholen te sluiten, half maart, juist níét was gebaseerd was op wetenschappelijke inzichten, terwijl dat nu meer het geval is. NRC Next noemt dat ondanks deze lijst van onderzoeken het OMT niet kan spreken van absolute zekerheden. Volgens de krant maakt “die onzekerheid leraren en ouders bezorgd.
- Trouw schrijft in het hoofdredactioneel commentaar dat “voorzichtigheid heel verstandig is”.
- Op social media lopen de reacties over de heropening van de basisscholen uiteen: Een deel is blij omdat ouders met vitale beroepen zo weer meer rust kunnen krijgen maar anderen vinden het risico te groot of vinden het tegenstrijdig (waarom mag een oudere leerkracht wel voor de klas staan maar mag hij niet zijn kleinkind zien?)

Reacties op de persconferentie zorginstellingen

- Ernst Kuipers noemt in Nieuwsuur het heropenen van de scholen een verstandige uitkomst. “Dit gaat spelen vanaf mei en als de heropening van de scholen al een effect zou hebben op meer ziekenhuisopnames, dan gaan we dat zien over vier of vijf weken van nu”. Uitgaande dat de ziekenhuisopnames dan nog verder gedaald zijn, verwacht hij geen risicovolle situaties.
- De Landelijke Organisatie Cliëntenraden is teleurgesteld dat het bezoek aan verpleeghuizen niet is toegestaan tot 20 mei. Marthijn Laterveer (LOC) had gehoopt op meer maatwerk.
- Het Nationaal Ouderenfonds is teleurgesteld dat er voorlopig niks verandert aan de bezoeksregeling voor ouderen. Ruim 2,5 miljoen ouderen voelen zich eenzaam. Directeur Corina Gielbert: “Deze maatregelen zorgen ervoor dat hun situatie verder verslechtert. Dat is zorgelijk”.
- Ouderenbond ANBO vindt het verdrietig en emotioneel dat bezoek in verpleeghuizen nog steeds niet kan, maar begrijpen het besluit.
- KBO-PCOB-directeur Manon Vanderkaa: “Dat is een harde boodschap voor ouderen. Het sociaal isolement waar verpleeghuusbewoners nu mee te maken hebben, is bijna onmenselijk te noemen. Daarom blijft KBO-PCOB erop aandringen dat er één vaste mantelzorger op bezoek mag en wel zo snel mogelijk.” Ook zou het invoeren van kleinschalige pilots kunnen helpen.
- Minister van Gehandicaptenzaken Rick Brink mist in de persconferentie de gehandicaptenzorg. En roept op voor beschermingsmiddelen voor mensen met een beperking omdat zij een groot gezondheidsrisico lopen.
- De raad van bestuur van 's Heeren Loo, met 200.000 cliënten, vindt dat er te weinig aandacht voor cliënten en personeel is bij instellingen voor mensen met een verstandelijke beperking. Het steekt dat er zo weinig aandacht is voor onze sector. Het heeft te lang geduurd voordat medewerkers met klachten worden getest.

Politiek

- Indien er een nieuw steunpakket komt voor getroffen bedrijven moeten er strengere voorwaarden gesteld worden. Dat vinden GroenLinks en PvdA. GroenLinks-leider Jesse Klaver zei gisteravond bij Jinek dat voorkomen moet worden dat belastinggeld dat bedoeld is voor doorbetaling van lonen in de zakken van aandeelhouders belandt. Bedrijven die bonussen geven aan hun topmensen of dividend uitkeren aan hun aandeelhouders hoeven wat Klaver betreft niet op steun te rekenen. PvdA-leider Lodewijk Asscher liet zich

bij Op1 in vergelijkbare bewoordingen uit. D66 wil drie eisen stellen: geen bonussen, geen dividend en geen eigen aandelen inkopen.

- Burgemeesters reageren positief op de aandacht die het kabinet heeft geschonken aan jongeren boven de twaalf jaar. Jongeren hebben volgens burgemeesters moeite zich aan de regels te houden. Het toelaten van sporten en het perspectief dat op 1 juni de middelbare scholen wellicht weer opengaan, noemt Hubert Bruls van het Veiligheidsberaad belangrijk.

Reacties op de persconferentie van kinderopvang en onderwijs

- De PO-raad vindt dat het besluit om de basisscholen weer te openen veel praktische vragen oproept, maar gaat er vanuit “dat we het kunnen”.
- De VO-raad begrijpt en steunt de kabinetsbesluiten over het onderwijs. De raad vindt het goed om te constateren dat de vo-scholen mogen verwachten dat zij - mits verantwoord - begin juni, en dus ruim voor de zomervakantie, weer een start kunnen maken met een (aangepast) programma op school.
- De Algemene Vereniging van Schoolleiders (AVS) zegt bij Nieuwsuur dat bijna 80% van de schoolleiders al gesprekken voert over scenario's om scholen te herstarten. Schoolleiders maken zich het meest zorgen over het welbevinden van leraren en of ze überhaupt voldoende leraren hebben om de school te laten draaien.
- Onderwijsbonden AOb en CNV Onderwijs en schoolbesturen zeggen blij te zijn dat de basisscholen na de meivakantie weer open kunnen. Wel vinden ze dat kwetsbare leraren of leraren met kwetsbare gezinsleden niet gedwongen moeten worden voor de klas te staan.
- Lerarenvakbond Leraren in Actie (LIA) is tegen het besluit om de basisscholen weer deels te openen. De bond wijst erop dat het OMT-advies niet gebaseerd is op wetenschappelijk bewijs over verspreiding van het coronavirus en dat de veiligheid van het onderwijspersoneel hierdoor onvoldoende gewaarborgd kan worden.
- Volgens Thijs Roovers van het Lerarencollectief blijkt uit een peiling onder 5000 leraren dat een meerderheid achter het besluit staat om basisscholen op 11 mei weer te openen.
- De kinderopvangbranche juicht het besluit dat de opvang weer helemaal open mag toe, maar is niet blij met het kabinetsbesluit om basisschoolkinderen in eerste instantie maar de helft van de dagen naar school te laten gaan en had liever gezien dat basisscholen helemaal open zouden gaan. Emmeline Bijlsma (Brancheorganisatie Kinderopvang): ‘Dat vind ik geen goed doordacht besluit. Voor buitenschoolse opvang wordt het buitengewoon lastig en ook voor ouders wordt het een enorme puzzel’. De brancheorganisatie vraagt daarom om een landelijke, eenduidige regeling.
- Volgens Gjalt Jellesma (Boink) moet het openen van de kinderopvang in nauw overleg met basisscholen gebeuren. ‘Als mensen voortdurend onderweg moeten zijn om kinderen te halen en brengen, zijn ze alsnog veel buiten en lopen ze meer risico.’ Hij wijst ook op het belang van snelle terugbetaling van de vergoeding: ‘Als ouders te lang op hun geld moeten wachten, komen ze alsnog in de knel. Dat is nog wel een punt van zorg.’
- Vakbond FNV is tevreden dat er meer tests beschikbaar komen voor leraren en personeel in de kinderopvang. Dat zegt FNV vicevoorzitter Kitty Jong die ziet dat het kabinet zeer zorgvuldig omspringt met de versoepeling van de maatregelen.

Reacties op de persconferentie uit het bedrijfsleven

- Ondernemersorganisaties zijn teleurgesteld dat er tijdens de persconferentie geen aandacht was voor de economische gevolgen van de maatregelen. Ook werd niets gezegd over de extra benodigde steun voor het bedrijfsleven. Ondernemers hebben het gevoel dat er te weinig erkenning is vanuit het kabinet voor de ‘schrijnende economische problemen’ waar zij in verkeren. Verschillende branches zijn teleurgesteld dat er niets is gedaan met de protocollen die hun leden hebben opgesteld. Koninklijke Horeca Nederland is ronduit boos op het kabinet.
- De evenementenbranche reageert teleurgesteld maar begripvol op de nieuwe coronamaatregel. ‘Het is fijn dat er nu duidelijkheid is’, zegt Willem Westermann van de Vereniging van Evenementenmakers (VVEM).

Reacties op de persconferentie uit de cultuursector

- Veel organisatoren van evenementen balen dat festivals tot 1 september zijn afgelast maar hebben er wel begrip voor. Lowlands was al uitverkocht maar gaat er volgend jaar een feest van maken als nooit tevoren. Ook Pinkpop in Landgraaf is teleurgesteld maar vindt de gezondheid van alle betrokkenen het belangrijkste.

Reacties op de persconferentie sportverenigingen

- Ook in de sportwereld wisselende reacties op het besluit. Algemeen directeur Gerard Diehlissen van NOC*NSF is 'blij' dat kinderen tot en met 18 jaar weer georganiseerd kunnen sporten. Ook de KNVB noemt sporten voor de jeugd 'een lichtpuntje'. Echter vrezen amateursportclubs een sombere toekomst. "Voetballen op anderhalve meter is niet mogelijk". Ook teren de clubs op vrijwilligers, vaak ouderen. Het is de vraag of die straks kunnen en durven komen.
- Eredivisie clubs PSV, Ajax en Feyenoord hebben eensgezind geageerd op het besluit van het kabinet om tot 1 september wedstrijden in het betaald voetbal te verbieden. De clubs betreuren het besluit, maar zien de onvermijdelijkheid van de maatregel in.

Nederlanders in het buitenland

- Een Texels gezin dat al vijf weken vastzit op een camping in Marokko stuit in hun zoektocht naar een uitweg op een muur, schrijft het Noordhollands Dagblad. Het gezin zegt contact te hebben gehad met BZ, 'maar het antwoord was dat we geduld moeten hebben. Van de ambassade in Marokko krijgen we helemaal geen reactie. We hebben uiteindelijk reisformulieren gekregen die een doorgang verzoeken, maar die werken niet', aldus het gezin.

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
• Nederlanders besmet en/of geïsoleerd in gebieden getroffen door COVID-19 • (niet-corona)patiënten, medewerkers en bezoekers van gesloten Nederlandse verpleeg- en ziekenhuizen • Nederlandse en internationale bedrijfsleven getroffen door gevolgen van het virus of door maatregelen • Jongeren die weer (op afstand) mogen sporten	• Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders • Werknemers en klanten van getroffen bedrijven • Zorginstellingen en personeel • Organisaties met getroffen medewerkers/studenten • Huizenbezitters • Consumenten • Sportbonden en -verenigingen • Ouderenfondsen en -bonden • Onderzoekers die naar een vaccin zoeken	• Algemeen publiek • Politici • Politiek commentatoren • Tech-experts en -journalisten